

עין משפט ונר מצוה

יז א מיי פ"ג מהל' שמיטה הל"ח נוהל' כז ועיין כ"מי סמג עשין סג טו"ע יו"ד סימן לג סעיף 11 ח:

יח ב מיי שם הל' ח טו"ע"ע שם סעי' ו': **יט ג ד ה** טו"ע"ע יו"ד סימן כב סעיף א [כ]: **כ ו ז** מיי שם פ"ה הל' יא סמג שם טו"ע"ע יו"ד סי' כ"ג: **כא ח** מיי פט"ז מהל' כלים הל"ב:

רבינו גרשום

התם דאיכא זכר ומשום הכי אמרינן או רשט או קנא אבל בשמיטה (אחרת) מאי: ת"ש יהודה אדואה דאדא כי ממסבס קוצינה דמא. כלומר ראשו וגוונתו כו': ושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים שבפנים לבן הוא: חכים יוסף ברי בטרפות כו' יוחנן. בכל התורה אלמא או האי או האי: הואיל וצוליהו כולו ביחד. לבימרא טעמיה דר' יהודה משום דם הוא דאמר עד שישחוט את הורידין עד שישחוט מכלל דר' יהודה סבר משום שחיטה ולא משום דם: לא אימא עד שינקב ומאי עד שישחוט שנקוב בשעת שחיטה זכר: לא אתי [ד]ם דקריי דר' יהודה משום דם ולא משום שחיטה. תניא כותיה רבא חבדא ו[לעולם] בעוף ולא בבמה ומשום דם: רב אמר מחצה על מחצה. כלומר אם שחט מחצה מחדיו כמאן דשחט רובא דאמר רחמנא למשה דלא תשתיר רובא כלומר דאמרינן שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ולא תשתיר רובא מכלל דאם תשתיר מחצה כותיה הוא כרוב זכר: גזירא דלא למעבד פלגא. חלקו לשנים והן שוין. כלומר תנור שחלקו לשנים שהיה טמא בתחלה והן שוין: טמאין. כלומר ח' שוין בו שרץ דאמרינן ב' בכל אחד ואחד יש לו רוב כלומר דוראי יש לו רוב ומשום הכי טמאה ולא אמרינן מחצה כרוב: אמר רב פפא תרי רובי בחד זכר'

א) י"ע דכיון שהיה טמא מתחילה עשין לא ילא מדי עומאמו הראשונה כיון דנשתתיר רובו ואולי דל"ל ואפילו לא נעט בו שרץ כו'. ב) נגלה דל"ל דאמרינן דנחד מניהון איכא רובא ולא ידעינן הי מנייהו ולחק טמאין אכל אם אפשר לנמס טהרינן ולא אמרינן מחלה כרוב.

כח:

משום ספק דרוסה ואמי שפיר דקאמר וושט אין לו דיקה מצחוץ אלא מצפנים והיינו משום דאין אדמומית הדרוסה ניכרת בעור הוושט החיצון האדום אכל ב נקוצה יש לוושט דיקה אף מצחוץ וכן משמע באלו טרפות (לקמן דף מג.) דיקה מצחוץ אלא מצפנים ולמאי נפקא מינה לספק דרוסה ולא קאמר לספק נקוצ ועוד אמרינן (שם) שני עורות יש לו לוושט ניקצ זה בלא זה כשר וכשניקצ הפנימי היכי ידעינן אי ניקצ חיצונו אי בלא כיון דאין לו דיקה מצחוץ אפילו לענין נקצ ודוחק לומר כגון שניקצ הפנימי מממת חולי וצחיצון אין ניכר שום חולי והר"ר אלחנן הקסה אי וושט יש לו דיקה מצחוץ אם כן מאי פריך ו'רמ"מ היכי אכל צשרא דלמא צמקוס נקצ שחט וינימא דהוה אכיל ע"י דיקה ונראה לי שיש שום חולי שיאדים כמו דרוסה ואין לו דיקה מצחוץ אי נמי הכי פירושו וכי תימא דלא הוה אכל בלא דיקה פסק וקדשים מאי איכא למימר דאי אפשר ב' להפסיד העור ולצדוק דאין מוס גדול מזה: **רב אמר מחצה על מחצה כרוב.**
וצפריך אלו טריפות הגרגרת דאמא לקמיה דרב וצדקה כרוב עוציה מחלה נמי קרי ליה רוב וצמקסגא דאמר דכ"ע מחלה על מחלה אינו כרוב ניחא טפי:

לפי שאי אפשר לצמצם. אפילו לר' יוסי הגלילי דאמר צפרק שני דצכורות (דף יז.) אפשר לנמס מודה אכל בלתי חרם דקאמר התם הואיל ואית צו גומות ויש להוכיח מכאן דהלכה דבידי אדם אפשר לנמס מדאפליגו אמוראי ב' צמחא על מחלה וצפ"ק דעירובין (דף טו:) צפרון כעומד ואם אי אפשר לנמסם היכי שריא מספק ב' ואפילו למאן דאסר לא אסר אלא משום דכי אגמריה למשה שחוט רובא גזיר רובא ומייהו צדי שמים נראה דהלכה דאי אפשר לנמס דאמר צפ"ד' אחין (ביבמות דף כח.) לר' יוחנן דאמר אחיות איני יודע מי שאלו וינימא [כו'] ר"י הגלילי היא לא סתם תנא כר' יוסי הגלילי דאמר אפשר לנמסם וצפרק הזורק בגיטין (דף עח.) דפריך והא אי אפשר לנמסם גבי מחלה על מחלה מוגרשת ואינה מוגרשת דמפרש דאמו תרוייהו צהדי הדדי צארצע אמות התם נמי הוי צדידי שמים דמסתמא לא כוונו לבא צבת אחת וא"ת צריש עירובין (דף ה:) גבי לחי ב' המושך מדפנו של מצוי דקאמר רב אשי אפילו תימא צמצוי שמונה מה נפשך אי עומד נפיש ניתר צעומד מרובה ואי פרוץ נפיש נידון משום לחי מאי אמרת דשוו תרוייהו כי הדדי הוה ליה ספק דצריהם וכל ספק דצריהם להקל משמע דאי אפשר לנמסם ולצרר הדצר וי"ל דלעולם אפשר לצרר ולמדוד צלמסום ומילתא דלא שכיחא הוה ואין להקשות על רב אשי דאפילו כי שוו כי הדדי לשתרי דק"ל פרוץ כעומד מותר דרב אשי קאי ארב הוגא צריה דרב יהושע דאמר התם לא אמרו אלא צמצוי שמונה אכל צמצוי ו' ניתר צעומד מרובה על הפרוץ כו' ואיהו סבר התם דפרוץ כעומד אסור וה"ר שמעון היה מפרש דאמוראי דהכל ודפרוץ כעומד מ"ו סברי כרבנן דאי אפשר לנמסם אפילו צדידי אדם ופלגי כשדומה לנו דהוי מחלה על מחלה ומאן דשרי משום דאימא דשחט רובא ואפילו הן שוין רחמנא אמר לא תשייר רובא ומאן דאסר משום דאימא נשאר רובא קיים ואפילו הן שוין רחמנא אמר שחוט רובא וכן גבי פרוץ כעומד והשתא ניחא טפי ההיא דספק דצריהם להקל דאי אפשר לכיון אכל קשה דמשמע דצפסק דאורייתא הוי אסור משום חששא שמה הן שוין אע"ג דאי עומד נפיש או פרוץ נפיש הוה שרי והכל שריא אפילו באיסור דאורייתא כשהיהתר מ"ו יותר מן האיסור וכן גבי פרוץ כעומד ואם כן בההיא דלחי אפילו הוי ספיקא דאורייתא תשתרי ונראה לי דאיכא התם למיחש שמה ח' אמות אינם מ"ו מנמנמות ואפילו פרוץ מרובה לא יהא נידון משום לחי ולהכי דווקא צפסק דצריהם יש להקל ב' אכל קשה לפירושו דהיכי דייקא צפ"צ דצכורות (דף יז:) מההוא דנמלא מכוון צין שתי עיירות צדידי אדם א' אפשר לנמסם התם נמי אע"ג דאי אפשר לנמסם ולכוין מכל מקום מודים רבנן דמציאין שתי עגלות משום דכל אחת מציא עגלה ממה נפשך שמה היא קרובה ואפילו הן מ"ו מנמנמות אמר רחמנא ואפילו קרובות ולפירוש קמא אחי שפיר דלעולם אי אפשר לנמסם ולהיות שיהיו שוין אלא אחת מהן קרובה יותר ויוציאין בשל תנאי ויש לומר דלפי' הר"ר שמעון נמי יוצאים בשל תנאי ממה נפשך דאם קרובה היא יוצאה צה ואם רחוקה היא תציא בצביל צכירתה מאי אמרת שמה מ"ו מנמנמות הן זה אינו מ"ו ואין להאריך כהן יותר וצערירובין (דף ה:) ד"ה וספק) אפשר צע"ה יומר. נ'יותר מ"ו צורא צכוסה טו: מד"ה פרוץ כו' ותוספות צכורות יז: ד"ה אפשר:

השוואת פרק שני חולין

והדר ביצדקיה. למעלה מצית השחיטה ולמטה: **אין לו דיקה מצחוץ.** לפי שהוא טריפה צנקצ משהו ואינו ניכר וטיפת דם נכנסת לו צפנים צנקצ ואינו ניכר אכל קרום הפנימי לבן הוה וטיפת דם ניכרת צו אכל החיצון אדום: **ונצדקיה לקנא.** שהקנה נצדק מצחוץ לפי שאינו נטרף אלא צרוב והדר נשחיטה לקנא והשחיטה כשרה צסימן אחד ואח"כ יעלו הוושט כולו ויעקרוהו מן הלחי ויהפכוהו ויצדקוהו: **חכים יוסף צרי צטרפוס צרבי יוחנן.** דאמרינן צפרק גיד הנשה (לקמן דף טז:) דשדר ליה שמואל תליסר גמלי ספיקי דעריפתא למיצדקיה צגווייהו. לישנא אחרנא צרבי יוחנן צכל מלי: **הואיל ואלוהו כולו כאחד.** לפיכך צריך להוציא את כל דמו: **עד שיחשוט.** ואי ליתנהו צשחיטה אלא משום הוצאת הדם צנקיזה צעלמא סגי: **צשעט שחיטה.** שהדס חס ויוציא: **מאחר שלא הוצרכו וורידין.** כלומר אין חיות תלויה צכן ואין צריך להזכירו אלא משום דם למה אמה מצריכו שחיטה: **דרם צכן מהו.** שחיטה ממש צעי ר' יהודה או לא. רבי ירמיה לא שמיע ליה הא דרב חסדא: **מחלה על מחלה.** קס"ד לענין שחיטה קאמר כלומר סימן שח"ו שחוט וח"ו אינו שחוט הוי כאילו רובו שחוט וכשר: **רחמנא למשא.** כשמסר למשה הלכות שחיטה על פה לא תשייר רובא והא דאמר א"שנצטוו משה לשחוט רוב היינו מחלה על מחלה דכיון דלא אישתייר רובא רוב שחוט קרי ליה: **מורצנן.** אכל מדלוריייתא כשר וצפקא מינה דלא מטמא צנצנלה: **חלקו לשנים.** תנור שנעמא אין לו טהרה אלא תנור שנעמא אין לו טהרה אלא נתיאה דכתיב' יותן ואם נשתייר רובו שלם לאו נתיאה הוה: **שאי אפשר לנמסם.** שיהו מכוונים אלא ודאי צחד מינייהו איכא רובא ולא ידעינן צהי מינייהו הילכך לא סלקא טומאה מינייהו: **סרי רובי ליכא למימר בחד מנא.** דאי האי רובא האי מייעוטא אכל לענין שחיטה לא הוצרך רוב אלא צחתיכה וכי קרינא פלגא רוב צחמוך ליכא דמכחיז ליה דהאי פלגא דקאי לא מיקרי רוב שלם:

כדי

(סימן חצי קמינא גגרת פגימה) תנן חצי חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתו פסולה ב' אי אמרת מחצה על מחצה כרוב אמאי פסול הא עבד ליה רוב מדרבנן דלמא לא אתי למעבד פלגא א"ר קמינא ת"ש ח'חלקו לשנים והן שוין שניהם טמאין לפי שאי אפשר לצמצם ה'הא אפשר לצמצם טהורין אמאי טהורין זיל הכא איכא רובא זיל הכא איכא רובא אמר רב פפא תרי רובי בחד מנא ליכא ת"ש שחט חצי גגרת ושהה בה

מסורת הש"ס

א) [לעיל יא:], ב) [לקמן מג:], ג) [לקמן כז:], ד) [לעיל כז:], ה) צכורות יז: ו) [ויקרא יא:], ז) לעיל יא: ח) צ"ל פסוקה, ט) עיין ר"מ, י) גי' ר"מ, אי אפשר,

גליון הש"ס

גמ' הא אפשר לצמצם בטהורין. עיין פי"ב מ"ו דכלים וז"ע:

הגהות הב"ח

א) גמ' הכי קאמרי ליה מה: ב) שם ואי אמרת:

מוסף רש"י

אין לו בדיקה מבחוץ. לפי שהעור החיצון אדום ואין טיפת דם ניכרת בו [לקמן מג.]. הואיל וצוליהו כולו כאחד. שמה יעלע דמו צין האצירין (הפרדס עמי קלג). חלקו לשנים. תנור שנעמא וטלקו לשנים. והן שוין שניהם טמאין. דאי אפשר לנמסם וכל חד חד וחד איכא למימר הכא איכא רובא וק"ל תנור שנינו צכורו, צהעור והרועצ (בכורות יז:).

שיטה מקובצת

א) והא דאמר רבי שנצטוו משה: ב) אבל בקניא יש לוושט: ג) דאי אפשר להפשיט העור ולהפריד הסימנים ולברוק דאין מום אמוראי גדול מזה: ד) אמוראי הכא במחצה על מחצה: ה) היכי שריא מספק והא שמא שייר רובא ואפי' מאן דאסר לא אסר אלא משום: ו) גבי לחי הבולט מדפנו של מכור: